

На сучасному етапі розвитку українського суспільства, нових соціально – економічних відносин необхідно враховувати, з одного боку, групові й особисті інтереси землекористувачів і землевласників, і з іншого боку – суспільні інтереси, що вимагає використання системи оціночних показників при визначенні економічної ефективності.

Процеси, що відбуваються сьогодні в аграрному секторі потребують певних змін та підходів до документації із землеустрою, яка покликана забезпечувати раціональне та екологічно збалансоване використання земель сільськогосподарського призначення, надзвичайної актуальності набуває правове забезпечення проекту землеустрою.

Список використаних джерел

1. Лобунько Ю.В. Землеустрій як основний інструмент формування складових структурних елементів екомережі України на місцевому рівні. *Екологічна мережа України в контексті формування природоохоронного землекористування: стан та проблеми* : матеріали круглого столу, 20 березня 2015 року / за ред. О.С.Будзяк. К. МВЦ «Медінформ», 2015. 113 с.

2. Екологічні проблеми управління земельними ресурсами та землекористуванням в процесі здійснення земельної реформи в Україні. Третяк М.А. та ін. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2015. № 2–3. С. 13–19.

Ольга ПЕТРИЩЕ

кандидат сільськогосподарських наук, доцент
кафедри садово-паркового господарства, геодезії і землеустрою

Юлія ЛОБУНЬКО

кандидат економічних наук, асистент
кафедри садово-паркового господарства, геодезії і землеустрою

Валерій ДОДУРИЧ

асистент кафедри садово-паркового господарства,
геодезії і землеустрою

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

В залежності від основних економічних функцій, які виконує земля в суспільстві, її розглядають з двох сторін: як простір, необхідний для будь-якого виробництва і як умову для отримання харчової продукції.

Надзвичайно велике, незамінне значення мають земельні ресурси, складовою та невід'ємною частиною яких є ґрунти, у сільському і лісовому господарстві, де вони є головним засобом і предметом праці.

Таким чином, землі, які використовуються або можуть бути використані різними галузями – це земельні ресурси, а верхній шар землі, придатний для життя рослин, який утворився під впливом природних факторів та діяльності людини і якому властива родючість – це є ґрунти.

Земельні ресурси – частина земельного фонду, що використовується або може бути використана у народному господарстві.

Людство використовує ґрунти прямим та опосередкованим шляхами. До прямого використання належать: рух наземного транспорту, будівництво, розміщення промислових і побутових сміттєзвалищ тощо (при цьому ґрунти гинуть), опосередковане використання має ширші масштаби і за правильної організації не призводить до зникнення або різкого погіршення властивостей ґрунтів (вирощування культурних рослин).[2]

Ґрунтовий покрив – це самостійна земна оболонка.

Значення ґрунту в агроєкосистемах полягає в тому, що:

- це головний засіб виробництва (95% всіх продуктів харчування);
- це життєвий простір, що забезпечує існування всіх живих організмів;
- це механічна опора рослинності, яка на ньому росте;
- ґрунт має здатність зберігати насіння протягом декількох років, у зв'язку з чим підтримується біорізноманіття у природі;

- ґрунт акумулює поживні речовини, що визначає його родючість;
- регулює термодинамічний режим, що дає змогу організмам, які його населяють, зберігати життєдіяльність.

Однак ці функції ґрунту не безмежні і можуть порушуватися внаслідок виробничої діяльності людини. Тому, важливо дотримуватись раціонального землекористування.

До початку сільськогосподарського використання земельних угідь площа придатних для обробітки родючих земель на нашій планеті становила, за приблизними підрахунками вчених, близько 4,5 млрд. га. На сьогодні світовий фонд придатних для сільськогосподарського використання земель становить лише 2,5 млрд. га.

Закономірно виникає запитання, куди ж зникли величезні площі придатних для землеробства земель? Детальний науковий аналіз свідчить, що переважна частина нинішніх пустель є наслідком господарської діяльності людини. Тільки за останні 1,0-1,5 тис. років площа пустель на нашій планеті збільшилася утричі за рахунок прилеглих до них продуктивних сільськогосподарських угідь.

Людина не завжди обдумано та раціонально використовувала й обробляла землю, що спричинило їхню швидку деградацію, втрату родючості. Високопродуктивні земельні ресурси перетворювалися у непридатні, що характеризувалися зруйнованим ґрунтовим покривом, докорінно видозміненим рельєфом. Також до непридатних за останні декілька століть додалися землі, що зруйновані гірничими розробками, відпрацьованими торфовищами, вугільними, залізорудними та іншими кар'єрами, а також зайняті золівдвалами, промисловими та господарсько-побутовими відходами, териконами і ін. Все це змушувало залучати до використання все нові та нові земельні ділянки, які ще мали високу природну родючість ґрунтів. З 2,5 млрд. га загальносвітового фонду орнопридатних земель на сьогодні під ріллею використовується 1,5 млрд. га, а не використовуваний резерв земельних ресурсів становить 1,0 млрд. га. Проте, це не кращі за якістю землі. [3]

У резервному фонді залишилися переважно піщані, глинисті, кам'яністі, засолені, надмірно або недостатньо зволожені землі. Проте, і на сьогоднішньому етапі незворотні втрати продуктивних сільськогосподарських угідь становлять у середньому 15 млн. га на рік

Раціональне використання й охорона земельних ресурсів включають дві групи питань: 1) охорона, землі від виснаження і підвищення її родючості — економічна група; 2) охорона від забруднення та його попередження — екологічна група.

Під раціональним землекористуванням розуміють не тільки використання землі за основним її призначенням, а і її охорону. [1]

Охорона земельних угідь – сукупність науково обґрунтованих заходів, спрямованих на ліквідацію надмірного вилучення земельних фондів із сільськогосподарського обігу внаслідок різного роду діяльності, запобігання забрудненню ґрунту відходами виробництва, захист від ерозії, раціональне регулювання ґрунтотворного процесу в умовах інтенсифікації сільськогосподарського виробництва та його індустріалізації.

Використання земельних угідь без урахування комплексу еколого-економічних факторів і умов є основною причиною виснаження ґрунтів, хімічного забруднення та погіршення якості продукції. Особливо актуальною ця проблема є для України, де основною сферою сільськогосподарського виробництва є матеріальне виробництво, яке і зумовлює масштабний вплив на земельні ресурси.

Населення нашої планети щорічно зростає на 70-80 млн. чоловік, а для кожного з них за середньосвітовою нормою потрібно 0,3 га для виробництва продуктів харчування та 0,09 га для будівництва житла. У випадку збереження сучасних тенденцій у землекористуванні та темпів демографічного розвитку резервного земельного фонду вистачить людству тільки на 35-40 років.[4]

Приведені аргументи наголошують на необхідності всебічного вивчення земельних ресурсів, розуміння їхнього значення у всіх сферах життя людини та

пропагуванні ідей всебічної охорони продуктивних земельних угідь – як запоруки продовольчої, економічно та екологічної безпеки життя.

Список використаних джерел

1. Дорош Й.М., Дорош О.С. Формування обмежень та обтяжень у землекористуванні: навчальний посібник. Херсон: Грінь Д.С., 2017. 650 с.
2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
3. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 № 1051. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF>.
4. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 № 2456-XII. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>.
5. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>.

Людмила ПОБЕРЕЖНА,

аспірантка 3 курсу спеціальності 201 «Агрономія»

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський

ХАРЧОВІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПЕРЕВАГИ ВИРОЩУВАННЯ НУТУ

Нут – це один з найстаріших культурних бобових, який вирощується людством вже більше 10 тисяч років. Цей продукт вважається важливою складовою харчування в багатьох країнах світу, зокрема в Індії, Пакистані, Туреччині, Мексиці та Єгипті.